

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринком ч. 10, П. нов. Конто почт. шлани. 143.322. Адреса для телеграм: «Діло», Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописів не звертається.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місечно: в краю 4-50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 ал., Німеччині 750 ал., Швейцарії 3 шв. фр., Чехо- словаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 750 ал., Австрії 750 ал. — Зміна адреси 1 зол.</p>	<p>Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГолошень ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ- СТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.</p>
--	--	--

На комуністичних вершинах.

Львів, 12. грудня 1927.

Від кількох днів уже тягнеться в Москві XV. з'їзд всесоюзної комуністичної партії. Ним цікавляться в нашій справі, яку йому прийде до діла вирішити, а саме справу опозиції. Завважимо, що справа ця безвідповідно вирішена з хвилиною висловлення з партії Троцького та Зіновєва, однак так у дійсності не є. Бож усіх видатних провідників опозиції з партії не виключили, а деякі з них беруть навіть участь у з'їзді. Це не незначить, щоб ті останні могли себе проти ставити теперішньому політичному курсові Сталіна та Бухаріна. Бож треба знати, що з'їзд організували ті, які мають перевагу та силу в руках, а вони хіба не могли допустити до того, щоб опозиція мала якесь показне заступництво у з'їзді. Опозиційне заступництво є зникаючо мале і воно не матиме ніякого впливу ні на сам з'їзд ні тим більше на його рішення щодо опозиції.

Теперішня більшість Сталіна й Бухаріна може бути більше чим певною, і то тим більше, коли зважити, що до комісії, яка має провідати всю дотеперішню діяльність опозиції та запропонувати рішення на присуд для неї, належать такі члени сталінці як голова всесоюзного ДПУ (чеки) Менжинський і голова українського ДПУ Балицький, а ще такі певні комуністи — прихильники Сталінової політики як Скарлик, Калінін, Риков і Мануйльський. Коли Каменєв хотів протестувати проти вдарючої односторонності тієї комісії наслідком самого добору осіб, йому не дали навіть слова. Без сумніву на з'їзді пойдуть Сталін, бо в нього чисельна перевага. Але морально, видно, він не почуває себе надто певно, коли, як кажуть пресою поголоски, плітки з добре поінформованих джерел, шукає контакту з опозицією та ще навіть посередньо переговори з Раковським в напрямі ліквідації непорозуміння. Вимагає Сталін від опозиціоністів відкликання своїх «лохобок» в ім'я рятунку партії і стає посідання комунізму в СРСР.

Сам з'їзд відбувається в дуже напруженому та піднесеному настрою. Найбільше враження на учасників зробила промова Сталіна, що тягнулася цілих 7 годин, а в якій він дуже трівожно представляв міжнародне положення. Проти СРСР об'єдналися і мобілізуються, на його думку, в приспіненому порядку весь світ. Тому партії треба бути суворою, приготуваною на все і боєздатною. Самозрозуміло, що Сталінові потрібні були якнайчорніші картини при малюванні міжнародного положення тому, щоб тим страхом та безвідповідальністю в очах учасників вийшла «злочинна» робота опозиції, про яку він згадав тільки дуже коротко, немов би при випадку. Маневр без сумніву добрий, бо скріпить протиопозиційні настрої на з'їзді, але який він незвичайно характеристичний для методів боротьби і тактики Сталіна, що одночасно шукає на нейтральному місці контакту з тієюж опозицією.

Нема сумніву, що Сталін дав вибрати головним секретарем ВКП, що рівнозначне зі становищем керівника політичного партії, а це знов рівнозначне з фактичним диктатор-

ством у цілому СРСР. Нема сумніву, що ще перед з'їздом всекурував себе Сталін передовсім тим, що підготував на з'їзд делікатні ухвали, які виняті з арсеналу опозиції. До таких треба врахувати деякі обмеження та пригнічення тав. кулака, непмана, деякі полекші для робітників і накінець заповіджене в маніфесті ЦК партії: зменшення часу праці до 7 годин на добу з нагоди десятиліття комуністичної диктатури. Про всі ті намічені «реформи» чи зміни в селянській та робітничій політиці ми своєчасно писали з нагоди тез до з'їздів ВКП і КП(б)У. Нема сумніву, що всі вони намічені з уваги на те, щоб притупити вістря опозиційних аргументів про «кулацьку і капіталістичну» політику теперішнього кермуючого партійного центру і нема сумніву, що всіх їх з'їзд ухвалить. Бож загально відомо, що комуністи майстри від того, щоб використовувати деякі аргументи противника проти нього ж самого. Роблять вони це дуже просто, а саме реалізують половинно те, чого бажає собі, або що бажав би бачити зреалізованим ворог і тим самим аргументацію ворога сильно ослаблюють. Інша річ, чи заповіджені «реформи» та обмежування кулака, наприклад, в господарських кредитах, машинопостачанні і т. п. зможуть довго реалізуватися. Навпевно ні, бо теперішня побіда партійна комуністична еліта дала давно наглядні докази на те, що вона йде на безоглядний опортунізм з життям. Здоровий життєвий інстинкт наказує їй це і вона йде за інстинктом, намагаючись оправдати ті свої опортуністичні кроки теоретичними, розумовими аргументами, під-

тримуваними навіть при допомозі цитатів з лєнінського корану.

Отже побідить Сталін. Та чи ця побіда буде довга і всестороння — це питання іншої натури. До нього треба й інакше підходити та інакше його розглядати. Троцький ще недавно був ідолом комуністів, був же він червоним генераліссімумом, був всесильним, може й світ його боявся, а тепер... тепер він сірий, безправний громадянин, позбавлений навіть помешкання, позбавлений засобів до життя. А Зіновєв, голова Комінтерну, страховище дипломатів — нині так само без значення і без впливу на хід подій, без впливу на формування «планетаризму і космозміну» в ділянках комінтерну. Так воно фактично є. Та чи скоро через якунебудь ненадійну дрібницю не може це все перемінитися? Чому ні! А можливе це передовсім в столицях колишніх білих царів. Там так само наївно вірили царі у вірність мас престолові та династії, так само вже вірив Керенський відданості тих мас безневій революції і йому, як вірить нині Сталін відданості тих же мас собі. Але перераховувалися не раз царі, перерахувалися і Керенський, перерахувалися накінець і Троцький та Зіновєв, нема сумніву, що перерахується і Сталін. Не забувай тієї маси чого вона хоче, до чого зміряє. Вона себе теж не розуміє. Але вона здатна на всілякі, найбільш неправдоподібні та найбільш неімовірні вчинки та несподіванки, а що потім, це її не цікавить і за це вона невідповідає. Так само маєть враження, що й теперішні побідники над Троцьким і Зіновєвим не здають собі справи з того, що дали. Для них досить, що нині за ними побіда.

Німецькі школи в Чехословаччині.

На основі даних чеського міністерства освіти.

Чеський міністр освіти д-р Годжа виголосив недавно дві цікаві і для нас промови про «меншовисте» шкільництво в ЧСР: одну в бюджетовій комісії сойму, другу в бюджетовій комісії сенату. В обох своїх промовах подав він урядові дані про стан і кількість шкільництва всіх меншостей чср. республіки і про фінансовий вклад уряду на це шкільництво. Прогляньмося тому, що сказав д-р Годжа про німецьке шкільництво в Чехословаччині, яке, як це видно з предложених ним цифр, користується майже цілковитою рівноправністю в порівнянні з шкільництвом чеським.

Німців у ЧСР живе ок. 3.500.000 душ, себто майже 25 проц. цілого населення держави (по урядовим даним 23 проц.). Живуть вони в трьох чвертинах на чисто німецькій території, решта (одна чверть) розсипана як справжні меншості між чехами і словаками. Культурно й економічно чеські німці стоять дуже високо і ще нині, по дев'ятих роках панування над ними чеської влади, в деяких ділянках господарського життя вони сильніші і багатші від чехів. Не диво, що й на шкільному полі їх стан такий, що ми можемо читати про їх здобутки тільки з не такою заздрістю.

Німці в ЧСР мають усі школи в рідній мові від найнижчих до найвищих. У їх школах учать майже без винятку тільки німецькі учні; всіх предметів учать там тільки в німецькій мові. Чеську мову як обо-

в'язковий предмет введено до меншостевих шкіл у ЧСР щойно перед чотирма роками, себто по п'ятих роках існування чср. держави. Позатим не вчать нічого більше по чеськи, таксамо нікому й на думку не приходило вводити до німецьких шкіл т. зв. утравістичне навчання. Видатки держави на німецьке шкільництво відповідають процентово числу німецького населення, себто найменше 23 проц. усіх вкладів держави на шкільництво йде на школи з німецькою мовою навчання.

Дотичні дані за цей рік (1927) такі: На чеські народні школи видала держава 642 мільйони ч. корон, на німецькі нар. школи (в Чехії, Моравії і Шлезьку) 295.5 мільйонів ч. к. Значить на чеські школи видало 68 проц. на німецькі 31 проц. цілої суми (в тих трьох краях живе по офіційним даним 68.5 проц. чехів, і 30.33 проц. німців). На середні школи з німецькою мовою навчання пішло 60 мільйонів ч. к. (на всіх 180.5), себто 33 проц. цілої суми. На високі німецькі школи видала держава 15.5 міль. ч. к. (на всіх 60 мільйонів), себто 26 проц. цілої суми.

Таке саме відношення цифр видно і в школах іншого роду. Так прим. на всіх 34 торговельних академіях німці мають 9, на 60 торговельних шкіл німці мають 16, на 30 промислових — 9, на 51 фахових — аж 25, на 47 шкіл домашнього промислу — 21, на 120 шкіл для вишколення господарів — 34 і т. д.

До цього д-р Годжа заповів іде-

нем уряду, що в найкоротшім часі будуть змінені всі шкільні підручники в тому напрямі, що з них будуть усунені всі ті місця й уступи, в яких меншості могли б добувати дразнення чи образу своїх національних, класових чи віросповідних почувань. Бо — казав д-р Годжа — шкільне виховання мусить бути об'єктивне, воно не сміє підбурювати одних проти других. Взагалі двері школи повинні бути завжди відкриті для всієї політики, бо школа — це святилище національної культури.

Те, що ми ось тут навели з двох промов чср. міністра освіти, не потребує, здається, ніяких ближчих пояснень. Переводити паралелю з нашими відносинами на шкільному полі під Польщею теж не потрібно. Разяча, страшна диспропорція між тим, що мають німці в чср. державі, і тим, що маємо ми в Польщі, говорить такою проречистою мовою, що всякі дальші порівняння і висновки тут зайві, тим більше, що не хочемо наражувати нашого органу на конфіскацію.

Наступають чорні хмари.

Проти кого консолідується весь польський табір.

З великим гудом і шумом заповідали північній польській чинниці розвал польської шовіністичної реакції. І справді: який час могло здаватися, що урядові чинники можуть рахувати на помітні успіхи. Та тим ближче до виборів тим більше сумнівними стають урядово-саннаційні сподівання. Проти «ліричної» диверсії «саннаційних чинників» повів польський єпископат пастирським листом з 3. ч. м. іншу диверсію, а саме об'єднуючи всю польську шовіністичну реакцію на плоть формі націоналізму і католицтва.

Пастирський лист польського єпископату додав відваги і розвурочив прабиту реакцію. Все те, що ще недавно здавалося неможливим, нині є самозрозумілим. З тією тавою виборча батута переходить знову до народної демократії, яка ще вчора була зовсім осамітнена. Не диво, що «Слово Польське» вдаряє в радісні тони виборчої консолідації. Пастирський лист польського єпископату створив консолідаційний підклад для польської реакції, а виступ північних пресових органів проти виборчого блоку польських народів і розкладова робота «саннаційної» об'єднаної боротьби шовіністичної реакції проти українських і інших «сепаратистів». Таким чином в напруженому положенні знаходиться тепер провідниця колишньої нісміки — польська народова демократія.

Не диво, що до недавня незначайно стримане в розсонуванні виборчих планів «Слово Польське» в статті «За консолідацію при виборах» вдарило у відому струну боротьби перш усього з «українськими сепаратистами». Особливо журить його Сх. Галичина, де ситуація є зовсім інша, як була в р. 1922.

«Во незалежно від того, чи на тому терені повстане „близь меншостей“ чи ні (на цьому терені меншості є жиди і поляки. — Ред.), фактом є, що на місцях видалено у безрозумний виборчих відомостях акценту увагу українських сепаратистів, які не брали участі у виборах 1922 р.»

А де найстрашніше, бо виборчий сою «ліберальних елементів» по-

громад „національному характерові рішучості політичній“. В не безпечна внутрішня і зовнішня. Во в союзі чинила би „протидержавна група“, яка утруднювала би національну консолідацію держави. А зовнішньо побила „сепаратистів“ далаб закордонним експозитурам „українського сепаратизму“ а тут для шкідливої роботи на міжнародній арені, головню на тарені Ліги Націй.

Тому проти цієї найстрашнішої небезпеки мусять об'єднатися всі польські елементи.

Не можемо допустити до успіху у анбраз протидержавних елементів, мусимо в тому напрямі напружити всі наші сили і засоби. А що найбільше з нашого боку може тим елементом допомогти до успіху? Роздільнення, розбиття польського табору. А що зробити неможливим той успіх? Якнайбільш явуча консолідація національно-державних елементів в ім'я афірмації держави, в ім'я органічної єдності Сх. Малопольськ в державою, в ім'я безоглядної боротьби з тими, які офіційно проголошують війну на життя і смерть з державою, які в ім'я притягнення до держави широкі народні маси, стійко також непохлибні і радикального відділення їх від сепаратистичних агітаторів, що причепилися до них, мас і деморалізують їх політично.

А такої консолідації вимагають всі національні і державні польські чинники, такої консолідації вимагає і пастирський лист польських єпископів.

Вірно — і то без зайвих слів. На наш нарід, що має „найліберальнішою“ конституцією забезпечені громадянські права, понад мальовничі декорації тієї конституції плывуть дві чорні хмари: громадянська (під проводом ашехполяків) і півурядова (під проводом пануччої „санації“). А класичним зразком третьої є обійми калуського старости. З тих хмар рвуться блискавки гніву і обурення, а звільна падають вже й аажкі краплі докучливості і репресій.

Акція всіх польських чинників повинна бути для нас остороною й імперативом до об'єднаної акції всіх наших національно свідомих і відповідальних чинників.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посидить дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

В. БАРВІНСЬКИЙ.

Академик Д. І. Багалій.

(З нагоди 50-тиріччя наукової діяльності.)

З нагоди ювілею акад. Багалія передруковано в „Культурі і Побуті“ (ч. 43) стаття молодого наліпницького історика.

В цьому місяці Українська Академія Наук святкує п'ятидесятирічний ювілей наукової діяльності свого видатного члена акад. Дмитра Івановича Багалія. Ювілей Д. І. це є, без сумніву, знаменна дата в історії української науки та культури, і в цьому святі візьмуть, безперечно, участь не тільки наукові кола, але й організоване радянське суспільство. Завдання цих коротких рядків це є в головних рисах схарактеризувати наукові заслуги ювілята для української історії, що дали йому право на почесне місце в історіографії.

Багалій народився в 1857 р. в Києві в українській міщанській сім'ї. Середню освіту здобув у київській гімназії та на історико-філософському факультеті Київського Університету.

Ще на університетській лаві Багалій почав виявляти нахил до студіювання історії України і працював під керівництвом відомого історика проф. В. Б. Антоновича, як в Університеті, так і по закінченні його, готуючись до складання магістратського іспиту. Протягом 2 і пів років він склав іспити та, оборонивши дисертацію „Історія Сєверської землі до пол. XIV стол.“ (Київ,

Хлібоїди і хлібодавці.

Галицькі старости опінуються УНС-ом. Заповідана „Давний-ом Львівським“ „дизеріа“ розгортається все ширше і ширше. Пресловута „санація“ не лише в підсти засвоїла собі „дизеріації“ методи пастиського брідизму з виборчого 1922 р., але й анално удосконалила деякі методи „санаційної“ схватки.

Особливо пікаються „санація“ двома „моральними“ видами: „угодовною староруською партією“ Льва Чернавського і розперезаною хлібоїдщиною „достойної“ опіки Давидович-Стоячих. Обі ці „партії“ є могутнішими вже хочби тому, що азовано беруть участь в будові польської держави. УНС — на думку „санації“ находити величезний відгомін в масах, про що свідчить організування ним стрілялкадесяти віч і прибирання для газети близько 3.700 передплатників. Школа, що „санаційні літінції“ не поклали зільності учасників тих віч та висоти приєднаної передплати 3.700 передплатниками „Сєл. Прапора“, бо це ще більше піднесло значіння хлібоїдщини.

Силу хлібоїдів має засвідчити пригрозюваний від піароку другий конгрес хлібоїдів, скликаний на 24. грудня 1927. Не вважаючи на неспільність УНС-а й його послух в масах, польська державна адміністрація, пливучи в останній своїй метаморфозній сталі під „санаційним“ прапором, опінують з допомогою хлібоїдщини. Словом: хліб за хліб! Бо коли УНС зльовно бере участь в будові польської держави, то повсім природно, що державна адміністрація зльовно бере участь в будові УНС-а. Про це пророчисто свідчить отсей обійми калуського старости Лукашевського:

Kalusz, dnia 23. list. 1927.

Starostwo w Kaluszu.

L. 26600/Toh. 27.

Zarząd główny Stronnictwa U.N.S.

Zwołanie kongresu.

Do wszystkich Zwierzchności gminnych

w powiecie

Zarząd główny stronnictwa „Української Народної Союзу“ зwołує на dzień 24 XII. 1927 II. kongres włościański do Lwowa, na którym to kongresie będą omawiane sprawy gospodarcze i kulturalne, oraz zostaną zatwierdzone kandydatury posłów do sejmiku. Zarząd główny U.N.S. rozesłał do każdej gminy odezwę w te sprawie. Ze względu na nadchodzące wybory sprawa kongresu jest bardzo ważna, gdyż elementy wywrotowe zaczęli podudzać włościanstwo wobec czego potrzebna rzecz jest stworzyć jednolity front włościanstwa ugodowego i wobec Państwa lojalnego w celu skutecznego oporu przeciw żywiołowi nieprzyjaciół.

Z tego powodu zawiadamiam Zwierzchność gminną, iż przeciw rozplakatowaniu tych odezw nie zachodzą stąd żadne przeszkody i owszem polecam Zwierzchności gminnej zarządzić co potrzeba w celu ich rozplakatowania i podania treści do publicznej wiadomości.

Starosta Łukaszewski.

1882), здобув ступінь магістра руської історії. Багалій належав до тзв. Київської школи, тоб-то того напрямку в історичній науці, на чолі якого стояв Антонович, що вивчала історію давньої Руси-України за обласним методом, розробляючи історію окремих князівств-земель. Ось до серії таких праць належить і розвідка Багалія про Сіверську землю, що являє собою перероблену студентську працю, за яку Багалій дістав золоту медаль.

Року 1883 обраний Харківським Університетом на доцента Багалій переїхав до Харкова і з цього часу аж до наших днів працює на Слобожанщині, що для нього стала за другу батьківщину, як професор вищої школи та науковий і громадський діяч.

За цей час наукова творчість Багалія дала багаті наслідки: зпід його пера вийшло 277 праць, (таке число означає складений їм неповний список). Звичайно, тут є невеличкі праці в декілька сторінок і великі розвідки більш як на 20 аркушів.

Історичні праці Багалія торкаються всіх галузей українського історичного процесу — історії Слобідської України, лівобережної, південної („Новоросійського краю“) громадської думки та рухів XIX ст.; окрему групу становлять праці з історіографії та синтетичні твори — загальні курси.

Праці Багалія відзначаються певними рисами, які він здобув у школі свого вчителя Антоновича і що дали все більше помітності, — а саме виконавцям у повній мірі як же-

Очевидно, калуський староста не в алопримений в цій акції. Він лише оди в багатьох. І повсім ясно, бо й наже йнаше міг би відбутися конгрес „угодовного алощанства“, як же йнаше міг би бути повелений „успішний опір проти непередбачених елементів“. Значить: організаційним апаратом УНС-а є старости і громадські зверхности, яким пакладється такий класичний „поручений обсяг діляння“.

Дизеріа в повному ході. „санація“ горює!

Радянська Україна

Науково-дослідча праця на Дніпрельстані.

З радянської преси довідаємося про ось які подробиці відносно науково-дослідчої праці на Дніпрельстані:

Південно-українські степи заховали в собі велику силу пам'яток матеріальної культури, давноминулих часів. Значна кількість цих пам'яток є і на території Дніпровського будівництва, зокрема в Кичкасі. Кичкаса — це відома стародавня Крайська переправа через Дніпро, — великий шлях, що ним протигом багатьох століть проходили різні народи й залишили численні пам'ятки не собі і про себе.

Опорудження Дніпрельстану вимагає того, щоб цілком змінити рельєф докошпильної місцевості, а це причиниться до знищення пам'яток старовини. Тому Наркомос виконує урядову директиву, відправив у район Дніпрельстану спеціальну експедицію для розкопок і досліджень. Особливо широкі роботи експедиція розвернула в самому Кичкасі. Вже удалось добути багато матеріалу, що має значний науковий інтерес.

Пам'ятки матеріальної культури на території Дніпрельстану розкинені по всієї місцевості скромними групами. Такіх груп нараховується 16. Істотивний кіл будівництва примусив експедицію досліджувати пам'ятки не одної певної групи, а в різних групах, яким загрожувало знищення. Це до певної міри позбавило дослідів плішності та систематичності, а іноді падало їм спільного характеру.

В проведенні дослідних робіт значну допомогу давала адміністрація Дніпрельстану. Спочатку лише робітники не розуміючи справжньої мети розкопки і вбачаючи в них лише просте шукання грошей та скарбів, не хотіли допомагати дослідникам. Але згодом, шляхом постійних розмов, удалось зацікавити робітників і зробити з них активних помічників у роботі дослідників.

ред, так і літератури, критичним підходом і обережністю у висновках, якщо вони не спираються на достатні дані. Виклад його простий та ясний, з літературного боку дуже добрий.

Ми не помилимося, коли скажемо, що в усіх галузях української історії, де працював Багалій, він найбільше зробив для дослідження минувшини Слобожанщини, того „дикого поля“, куди він прийшов для культурної праці зза Дніпра так само, як колись 2 сторіччя з лишком тому прийшли з того ж Правобережжя в тяжку годину для українського життя „Черкаси“, що принесли з собою свою культуру та почали заселяти степи. Сміливо можна сказати, що праці Багалія для вивчення минулого Слобожанщини зробили справжню епоху. Він поклав початок науковому розробленню цієї історії, показавши шлях наступним дослідникам. Він був і є найкращий знавець історії Слобожанщини. Працюючи в тій галузі виконував заповіт свого вчителя — розробляти історію України по областях.

Праці Багалія — засновані на широкому вивченні архівних матеріалів, що до нього зовсім не використовувалися дослідниками, або лише в дуже незначній мірі. Він працював над матеріалами Білгородського стола „Разрядного Приказа“ Москов. Архіву Мин. Юстиції, що його Костомаров порівнював з „чашами“ з огляду на трудність роботи, в архіві Харківського Університету в Мин Нар Освіт в Петербурзі

Сьогодні акадос дослідити 26 пам'яток в різних місцях Кичкаса. Досліджувати пам'ятки матеріальної культури поділяються на два роди: могилі й пам'ятки житлові — землянки. Загалом досліджовано 20 могил з загальною кількістю похоронів 39. Характер похоронів різний: а одних могилах невідомо показаво в скорченому вигляді, а в інших цілісного походження — випростованими кістками. Невідомі черепи похоронів були пофарбовані в червоний колір пілком, або частинно. Такі похорони треба вважати за кіммерійські й віднести їх до доби переходною від каміня до металу. Похорони ж в випростованими кістками треба віднести до пізньої скито-сарматської доби.

В могилах знайдено досить багатий і різноманітний інвентар, — посуд бронзовий та залізний зброю, побутові речі, вбрання, посуду, а також і рештки ритуалу похоронів — кістки коней, баранів, тощо. Два похорони, що найкраще збереглися, а землею порослено до Дніпропетровського краєвого музею, куди також передано й всі алобути підчас розкопки речі.

Цікавими пам'ятками є й землянки, що їх відкрито випадково підчас грабарських робіт. Загальна кількість землянок 57 і всі вони містяться в одному районі на схилі до Дніпра.

Досліджені землянки уявляють собою 4-х кутну яму, що її викопано в ґрунті. Дах лежав на 4х стовпах, що стояли по кутах землянки, а по середині підтримувався стовпом п'ятым. В одному з кутів переважно схильною, містилася зрубана з халкованої глини піч, рештки якої збереглися досить добре. В землянках знайдено жорна, ножі, буси, расхи і рештки всякої їди.

Дося досліджено 6 землянок. Дослідження решти відложено до весни.

Організаційний рух.

Повітовий зїзд УНДО в Сколім.

В дні 8-го грудня відбувся в домі о. дек. Мосора в Сколім організаційний зїзд Східщини. У зїзді взяли участь майже всі священники повіту, учителі, міщани і козаки громадян сіл. На зїзд прибули як делегати Центрального Комітету зі Львова: п. Ерстенюк Дмитро і п. Корчаківський Іван. Предсідником зїзду обрано о. дек. Мосору, секретарем п. Дробенка Ернеста. Метою зїзду було: заснувати Повіт. Народний Комітет Українського Нап.Дем. Об'єднання, встановити над шляхом, яким має піти організаційна робота в повіті, підготувати виборчу акцію а повіті, розділити працю та поділити повіт на райони. По організаційній рефераті п. Ерстенюка Дмитра відбулася дискусія, в якій забирали голос о. дек. Мосора, о. дек. Припуляк, о. Вол. Демчук, о. дек. Кач

Дві основні теми притягували до себе увагу Багалія з історії Слобожанщини, це — колонізація і освіта, що їх розробленню і присвячені його досліді. У великій праці „Очерки из истории колонизации и быта степной окраины Московского государства“ т. 1. М. 1887, він докладно засував хід заселення Слобожанщини та ролі в ньому великоросійської та української народності. З цього часу питання про колонізацію і взагалі історико-географічного характеру стають найулюбленишим для Багалія. Його дальші праці в історії Слобожанщини — переважно історико-економічного характеру — зібрані в II. томі „Очерков по русской истории“ (Харків, 1913). Шлу низку статей присвятив він культурним діячам Слобожанщини та різним питанням з історії освіти. Особливу увагу його притягували постаті В. Н. Каразіна та історія огнища Слобожанської культури — Харківського Університету. Всі ці праці зібрані в окремому тому під назвою „Провіт-та“ (Харків, 1912), Багалія цікавила громадська ініціатива слобожанського суспільства на культурному полі завдяки якій Слобожанщина так швидко з диного поля обернулася в культурну країну. В двох-томоному „Опыте истории Харьковского Университета“ том I—II (Харків, 1893—1904), Багалій простежив історію цієї інституції з часу її заснування до 1835 р. Зацікавившись своєрідною постаттю „мандрувало-го філософа“ І. С. Сковороди, вдав збірку вишвидших його творів і на підставі пильного вивчення всі-

— Шахіст і чрезнайчака. 5 тижнів тому підняв з Ревеля голова міського ша-

